

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan, izvemši ponedeljke in dneve po praznikih, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gl., za pol leta 8 gl., za četrt leta 4 gl. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gld., za četrt leta 3 gld. 30 kr., za en mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština iznaša. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gld. 50 kr., po pošti prejemati za četrt leta 3 gold. — Za oznanila se plačuje od četrstopenjske petit-vrste 6 kr., če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr., če se dvakrat, in 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvolé frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani v Franc Kolmanovej hiši „gledališka stolba“. O pravištvu, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne stvari, je v „Narodnej tiskarni“ v Kolmanovej hiši.

Govor poslanca dr. Vitezića

v državnega zbora seji dné 12. t. m.

(Po stenografskem zapisniku.)

Visoka zbornica! Nijsem bil pripravljen na to, da bi denes govoril kot glavni govornik; jaz sem samo nameraval omeniti o šolskih razmerah moje ožje domovine Istre. A ne morem si kaj, da ne bi odgovoril na nekatere opazke neposrednjega mojega predgovornika. Novo šolo je on tako slavil, da bi jaz samo želel, da bi enkrat šel v mojo ožjo domovino, kjer bi on videl, kakšen napredek je storila novočrna šola. Pod prejšnjo šolo je bilo več naobraženosti in npravstvenosti, kakor pa zdaj.

Na statistične date gospoda poslanca barona Dipaulija je g. predgovornik odgovoril samo splošno. Vedel je, da za svoje protipazke ne more navesti statističnih dat.

Gospod predgovornik je trdil, da se v šoli ne negira nobena vera, ampak, da se vsaka za opravičeno prizna.

Vzglede gospoda poslanca barona Dipaulija jasno kažejo, da veliko učiteljev taji vero. Gospod predgovornik priznava pravico staršev, da smejo uplivati na izobrazbo svojih otrok, a pravi, da starši nemajo pravice, otrokom odtegavati ves pouk.

Po teh splošnih stavkih govoriti hočem o razmerah v mojej ožji domovini. Ravno je minolo jedno leto, odkar sem nj. ekselenci g. naučnemu ministru izročil spomenico o slabih šolskih razmerah na Primorskem ter sem kratko tudi navel sredstev, s katerimi bi se temu pomagalo.

Dozvoljujem si prav kratko navesti vse bino moje spomenice. V njej sem namreč razvil, da, kar se tiče Slovanov, so ti v šolstvu postavljeni za Italijane, dasi

so po prebivalstvu v večini Slovani, ker jih je ondi dve tretjini, a Vlahov samo jedna tretjina. Kljub temu velikemu številu je v celej Istri samo jedna trirazredna ljudska šola s hrvatskim učnim jezikom, sicer pa še prav malo jednorazrednic. Dalje sem govoril o pomanjkljivosti in neprilicni organizaciji tamošnjih izobraževališč za učitelje in učiteljice ter sem omenjal, da v celej Istri nij ni jedne mestjanske ali srednje šole s hrvatskim učnim jezikom; poseben sem naglašal potrebo, da se nemški gimnazij v Paznu spremeni v hrvatski, da isterska mladina, ki je kako hrvatsko ali slovensko ljudsko šolo pohojevala, res nema nijednega gimnazija, nijedne realke, katero bi mogla pohojevati.

V Paznu je sicer na gimnaziji pripravljevalni tečaj, ki naj bi imel namen, Italijanom in Slovanom v glavo viliti toliko nemščine, da se potem morejo sprejeti v ta gimnazij. A kako se pri tem postopa v pripravljevalnici. Profesor niti v prvem niti v drugem letu Hrvatov ne poučuje nemščine v njihovej materinščini, nego učiti se je morajo po italijansko, tako, da se morajo ob enem učiti dvema jezikoma.

Lahko se potem razume, da od šolske mladine onstran monte maggiore malokdaj gre kak Slovan na pazinski gimnazij, ampak da gredo rajši na gimnazijo v Reko ali Sinj; res je v zadnjem letu 20 Hrvatov iz Istre in kvarnerskih otokov hodilo na reški, 8 pa na sinjski gimnazij. Samo jeden učenec je poskusil na Pazinskem gimnaziju ter je, da si nadarjen, dobil vendar drugi red, ker nij znal nemški in zato nij mogel naprej priti. Tedaj je slovanske mladine pot v srednje šole v Istri zaprt. Ako bi se pa nemški

gimnazij spremenil v hrvatski, potem bi se ga morebiti izogibalo par zagrizenih Italijanov, sploh pa bi se število učencev nič ne skrčilo.

Kaj pa se mi je na to odgovorilo? Minulo je od tedaj jedno leto in stvar se je še shujšala. No, kakor čujem, misli se zdaj celò na to, kako bi se mogel nemški jezik uvesti v hrvatske jedno- in dvorazredne ljudske šole!

Da bi se odpravilo pomanjkanje učiteljev na Primorskem, ustanovili so v Kopru učiteljske za moške a v Gorici za ženske. Uže v vplanski budgetni debati sem imel priliko govoriti o teh zavodih, zlasti sem dejal o Koprskem zavodu, da je poslopje tako slabo, da preti celò zdravju učencev in učencikov. Nadejal sem se, da bodem v letošnjem proračunu našel dotično svoto, a zmotil sem se in videti je, da se tudi v bodoče ne namerava v tem oziru kaj storiti.

Koprsko učilišče ima tri oddelke, vlaški, slovenski in hrvatski. Po njega petletnem obdobju je uspeh ta, da je vlaških učiteljev preveč, slovenskih dosti, hrvatskih pa 10 izučilo se.

Dajale so se tudi štipendije, da bi se navedeni cilj dosegel, a kaj pomagajo podpore, če se učitelji naobrazujejo za narodnosti, katerih ne potrebujejo. Leta 1879/80 podvrglo se je 40 dijakov zrelostnej preskušnji, mej temi je bilo 24 Slovencev, 12 Italijanov in 4 Hrvatje.

Od izprašanih jih je bilo 10 aprobovanih tudi za nemške šole, tedaj čisto zoper smoter, katerega so si bili postavili pri ustanovitvi tega učilišča. Ta zavod je nameraval izobraževati učitelje za slovenske, italijanske in hrvatske ljudske šole. Iz vsega tega se vidi, da najbolj primanjkuje hrvatskih učiteljev in da

Listek.

Nasledniki Bogdana Hmelnickega.

Po Kostomarovu in drugih spisih napisal J. Steklasi.
(Dalje. *)

Neizvestno je, pod kojimi uveti je postal Mnogogrišni zaveznik Dorošenkov in kako je imel začeti neprijateljstva proti Moskvi, vendar pa vemo, da se je Mnogogrišni izrazil pred velikoruskim glasnikom, Tanjejevem, da ne misli na noben način Kijeva Poljakom dati in da se bode skupaj z Dorošenkom boril proti Poljskej.**) Poprej nego je moskovska vlada za-

*) Glej „Slovenskega Naroda“ št. 109.

**) Po izjavi poslanca Tanjejeva je govoril Mnogogrišni mej drugim tudi to-le: „Gosudar nas ni s sabljo podjarmil; mi smo se mu dobrovoljno poklonili radi edinosti v veri. Če mn pa Kijev in druga maloruska mesta nijso potrebna ter jih oddaje poljskemu kralju, poiskali bomo mi družega gosudarja.“

ključila, kako bi se ravnala vsled teh vesti o Mnogogrišnem, skovala se je proti njemu urota; vse to je ravnal neki Peter Zabjela. On je sklonil na svojo stran pisarja Mokrijeviča, sodnika Domohtoviča, Samojloviča in perejaslavskega polkovnika Dmitraška Raiča. 13. marca po noči vlove urotniki Mnogogrišnega ter ga odpravijo v Moskvo s pisarjem Mokrijevičem. V Moskvi je Matjejev Mnogogrišnega izpraševal o vsem, a nazadnje ga je dal še mučiti. Damjan je zaneal trdnje o izdajstvu, ali je priznal, da je v pijanosti govoril „neumne besede.“ Starešine vsega maloruskega naroda so prosili, da se kazni s smrtjo bivši ataman in njegov brat Vasili. 28. maja l. 1672 so peljali obsojena na morišče v Moskvi; ali car je poslal za njimi glasnika, ki je imel objaviti, da on „po prošnji otrok njihovih zamenjuje smrtno kazen s prognanstvom v Sibirijo.“ Damjan je bil pregnan s ženo Anastazijo v Tobolsk, a ž

njima so morali tudi otroci, brat in bratranec. Poslali so v Sibirijo tudi njegove druge: njezinskega polkovnika Grintovka in podatamana Griboviča. Poslednji je pobegnil iz Sibirijske, a ostali pregnani so bili radi tega ukovani v železo ter odpravljeni v Selenginsk ter povrstani v službo. Kmalu za tem pa je bil ulovljen ter tudi v Sibirijo poslan zaporoški ataman Sirko, ali je bil proglašen v kratkem za nedolžnega ter se je povrnil zopet v Rusijo.

17. junija istega leta je bil izbran nadeleč od Konotopa, v Kazačej Dubrovi, po predlogu kneza Romodanovskega, v prisutnosti arhipiskopa Lazarja, na radi nov ataman, bivši generalni sodec Ivan Samojlovič. Le ta zbor se je zbral in dovršil najbolj po želji in volji pa tudi lukavosti vojaškega starešine. Novoizbrani vodja je bil sin svečenika, poprej živčnega na desnem bregu Dnjepra, a potem prešlega na levi breg, v mestece Stari Kolja-

se z ustanovitvijo tega učiteljskega izobraževališča nij dosegel on namen, ki se je bil postavil.

Uzrok temu, da se ta namen nij dosegel, je tudi poseben način, kako dijake vpisujejo. Znani so mi slučaj, da so mladeniči, vpisani v italijanski oddelek, morali učiti se iz hrvatskih knjig, zato, ker ne znajo italijanski.

Znan mi je tudi neki drug slučaj: na pazinskem gimnaziju je študiral neki dijak, ki so ga bili vpisali v italijanski oddelek, da si je bil v njegovem spričevalu zaznamovan kot materini jezik ilirski — kakor se oficijalno zastarelo imenuje hrvatski jezik.

Če z velikim trudom kak Hrvat pride v hrvatski oddelek, to nij dobro zanj. Tako se je n. pr. zgodilo, da je bil hrvatski dijak, ki je absolvirao gimnazijo v Paznu in dostal zrelostno preskušajo, sprejet samo v tretje leto, a neki drug dijak druge narodnosti brez zrelostnega spričevala pa je bil sprejet v zadnje leto. Drugemu, ki je bil vpisan v italijanski oddelek ter je potem dvakrat prosil vodstvo za dovoljenje, da sme prestopiti v hrvatski oddelek, prepovedalo se mu je z besedami, da bi bilo to breznačajno. Hrvatski oddelek se otvori še-le o božiči, — tako se je vsaj vlani zgodilo. Poučuje se popoldne, ker so učenci po četirurnem dopoludanskem pouku preutrujeni, da bi mogli poslušati še tem predavanjem.

Neki učitelj je naznanjajoč učencem, da je hrvatski oddelek otvoren, objednem izjavil, da nikomur ne svetuje obiskavati ga, ker se ima vsak družemu potrebnejšemu učiti; in zato se nobeden nij upal vpisati v hrvatski oddelek.

(Konec prih.)

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 30. maja.

Državni zbor bode v seji danes zvečer volil članove v delegacijo. Svoje seje bode baje sklenil še ta teden.

Malo moževski védo se „ustavoverci“ ob češkem vseučiliščnem vprašanji. S prva so njih organi bolj sramežljivo dejali: No, bomo videli, kaj je storiti! Kmalu potem pa se je reklo: Naši zastopniki v šolskem odseku nijso bili pooblašteni delati compromise. Kaj čemo? Pod vsakim drugim ministerstvom bi mi glasovali za češko vseučilišče, a pod Taaffejem? Premislili si bomo. —

Ustavoverci zahtevajo, da mora Taaffe odstopiti, predno bodo glasovali za češko vseučilišče. Zato jim češki listi odgovarjajo. „Pokrok“ pravi: „Nijmo še na glavo pali, da bi

„ustavovercem“ zopet pomagali na konja, da bi nas potem z nova zatirali.“ — Celo vede-nje „ustavovercev“ pa kaže, da stranka močno razpada in da je mej njimi dosti taci, ki so se naveličali Herbstovega nadgospodstva.

Vnanje države.

Kakor **bolgarski** knez hoče po celem deželi potovati in propagando delati za svoje namere, tako hočejo storiti tudi odstavljeni ministri. Videlo se bode, kdo je močnejši, knez ali bolgarskega naroda zastopniki in bolgarski narod. Vse kaže, da bode princ Battenberg obsedel kakor je dolg in širok, kajti presmelo je, kar on namerava, da ne bi bolgarskemu ljudstvu očij odprlo, da bode uvidel, kje da je prav za prav opasnost.

Nemški poslanik v **Atenah** je 27. t. m. izročil grškemu ministerskemu predsedniku prepis turško-grške pogodbe. Grška vlada je pogodbo sprejela ter imenovala tri komisarje, da bodo uredili mejo.

Gambetta je 27. t. m. govoril v svojem rojstvenem kraju Cohorsu političen govor. Slavlil je složnost mej republikansko stranko, armado, katerej je dejal, da je francoski narod in ki zagotavlja mir. Povsod, kamor pride Gambetta, časti ga ljudstvo skoraj tako, kot svojega boga.

Italijani so vendar skrpali „novo“ ministerstvo. Ministerski predsednik je Depretis, ima tudi notranje; vnani je Mancini, justični Zanardelli, finančni je Magliani, dela ima Baccarini, nauk Baccelli, poljedelstvo Berti, vojno Ferraro, pomorstvo Acton. V tem ministerstvu je pet mož iz prejšnjega Cairoljevega ministerstva.

V **Tunisu** postopajo zdaj Francozje kot pravi gospodarji. Tuniski bej nema nobene veljave in njegove prve služabnike kar zvrstjo odstavlja francoski general-konzul Roustan. Tunis je zdaj prav za prav francoski departement. —

Dopisi.

Iz Celja 26. maja. [Izv. dop.] Zopet smo doživeli jasen dokaz, da je Celje popolnoma nemško mesto, da je „Hort deutscher Cultur und deutscher Sitte!“ Nas Slovence seveda tukaj iz samega človekoljubja le trpijo, a govoriti nemamo nobene pravice, dosti je, da plačujemo mestre davke, gospodarstvo o mestnem premoženju pa imajo „nemški“ gospodje v rokah. Da je naše mesto bogato, sila bogato, dokazali so naši „Nemci“ „ad oculos.“ Celjsko mesto je pristopilo namreč znanemu „Schulverein“ z 20 goldinarji. Lansko leto so poslali župana g. Neckermana na mestne stroške k nemškemu „Partheitagu“ na Dunaj. Le tako naprej, dragi gospodje „Nemci“, saj imamo novcev dosti za take reči. Mestnih potreb seveda nij nikakešnih, vse je v najlepšem redu. Idite enkrat na naš „Burgplatz“, tam

je tlak, da se mora človek le čuditi, ka si ljudje in živali ne polomijo nog; oglejte si malo prostor pred farno cerkvijo; treba bi skoraj bilo, ko bi človek vzel bérle (Stelzen), da bi preskočil tamošnje kamenje. Pa za take silne potrebe nema meščanstvo novcev, treba je čakati boljših časov, to bi ne bila „deutsche That!“ Pa čemu bi neki popravljalo „nemško“ Celje tlak pred farno cerkvijo? Tam hodijo večinoma le slovenski dijaki v nemško gimnazijo, kjer izliva vodja Svoboda in njegovi sodrugi nemško češki zole na uboge slovenske sinove.

Čuje se, da je naš „izveličar“ gospod Forregger kupil vrt zraven Kapucinskega mosta, in da si misli tam zidati hišo. Če se bo enkrat to zgodilo, potem smo si tudi gotovi, da bo tlak pred farno cerkvijo hipoma popravljen, potem bo naenkrat novcev zadosti, ker se bo popravil pot „nemškemu apostolu“!

Iz Dolenjega Logateca 17. maja. [Izv. dop.] Na slavo cesarjevičevej poroki je bil 9. t. m. naš kraj tako ozaljšan in razsvetljen, kakor še nikdar doslej. Požarna straža nameravala je napraviti bakljado do grada v Gor. Logatec, kjer je c. kr. okrajno glavarstvo, toda dež jo je zabranil. Vtorek zjutraj so se slovesne sv. maše udeležili c. kr. uradniki, šolska mladina, požarna straža in mnogo ljudstva. Po maši je bilo čestitanje pri g. okrajnem glavarju, popoldne pa šolska veselica. Ob dveh peljali so se otroci na šolski vrt. Po primer-nem govoru, vsadili sta se dve lipi: cesarjevič in cesarjevičina. Prijatelji šole so darovali toliko, da se je mladina mogla nekoliko pogostiti in obdarovati z knjižico: „cesarjevič Rudolf“. Na večer je bila zopet prirejena razsvetljava celega kraja. Ob 9. uri je napravila požarna straža bakljado. V dolgej vrsti z godbo na čelu pomikala se je, obdana od nebrojne množice ljudstva, proti gradu. Pred gradom so pevci stopili v sredo kroga ter zapeli tri pesni, pri katerih so tudi nekateri gospodje iz Gor. Logateca sodelovati blagovolili. Po petji je še poveljništvo požarne straže g. okrajnem glavarju izročilo društveno čestitanje.

Iz Zatičine 17. maja. [Izv. dop.] Poroka cesarjeviča Rudolfa se je tu praznovala jako slovesno. Uže prej je bil ta dan ves kraj okinčan. Na gradu vibrala je ponosno poleg cesarske zastave kranjsko-slovenska trobojnica, tudi druge so bile hiše okinčane s zastavami. Grom možnarjev dal je zvečer znamenje, da se prične občna razsvetljava. Le škoda, da je dež kakor iz škafa lil, zategadelj nij bilo mo-goče užgati velikanski kres, ki je bil uže pripravljen. Vtorek udeležili so se vsi uradniki,

din. Ivan Samojlovič je bil človek učen, ali malo sposoben, ponižen pred silnimi, ohol in napuhnen pred odložnimi, a vrh tega pa še koristoljubljen. Svojo službo je začel kot stotnijski pisar, za Brjuhovetskega je bil prideljen generalnemu pisarju Grečanomu; potem je postal stotnik, a kmalu za tem v Černigovu ka-zački polkovnik. On se nij priključil izdajstvu Brjuhoveckega, nego se je zbližal z Mnogogrišnim, kateremu se je pokazal veren ter je zato postal generalni sodec; potem pa je z drugimi Mnogogrešnega vpropastil ter si pridobil tako naklonjenost starešin vsled neobične uslužljivosti in priližnjivosti: oni so si ga izbrali v nadi, da dobodo v njem za se pokorno orodje.

Prevrat na levem bregu Dnjepra se je dogodil v istem času, ko je na desnej strani Dorošenko upotrebil smelo ali odvažno sredstvo. 300.000 Turkov se je vzdignilo k njemu

na pomoč; sam padišah Mahomed IV. je vodil svoje čete. Na bojišču pri Batogi je bil razbit Hanenko in vodja poljske vojske Lužecki. Turci in Tatari so navalili na Kamenec, kjer je bil neznaten poljski garnizon. Obleženi so ugovarjali s Turki ter se na zadnje predali pod pogodbo, da morajo iz mesta oditi in oni prebivalci, po njihovej želji, a ostalim prebivalcem, ki bi hoteli ostati v mestu, mora se pa zagotoviti bezopasnost življenja, sloboda in nekatere cerkev za obdržavanje njihove službe. Turki so zapovedali, da se cerkve spremene v mošeje; same tri smejo ostati za kristjane prevoslayne, katoliške in armenske. 19. septembra je Mohamed IV. s slavljem prišel v mesto ter se podal v glavno mošejo, poprejšno soborno cerkev; tudi so, kakor se pripoveda, Turki v znak zmage islama nad kristijanstvom metali podobe in slike svetnikov na blatne ulice, po katerih je hodil sultan. Prebivalce

so pustili na miru; vendar pa so vzeli v harem padišaha in njegovih paš najlepše devojke.

Poljaki so bili do skrajnosti premagani vsled tega dogodka in slabi poljski kralj Mihajlo je poprosil brž za mir turškega sultana. Mir je bil sklenen pod Bučačem v Galiciji. Poljaci so odstopili Turkom Podol in Ukrajino a vrh tega so obljubili, da mu bodo plačali vsako leto 25.000 cekinov.

Hudo se je prevaril Dorošenko. Turki nijso mislili vzpostaviti jedinstva v Ukrajini, a Dorošenko pa je postavši podanik turški odbil od sebe svoj narod in vse krščanske sosedo. Mir mej Poljaki in Turki nij mogel biti trajen; skupaj s Poljsko se je pripravljala tudi Moskva za boj proti njim: Dorošenka, zaveznika turškega, je moral zadeti najpoprej udarec neprijateljev islama. Mej tem pa je začela njegova sila padati; narod, ki je po starej navadi prehajal z desne strani Dnjepra na levo,

občinski zastop, šolska mladina in mnogo ljudstva slovesne sv. maše. Po maši pa je naš g. vrli učitelj šolske mladine v navzočnosti mnogih gostov razložil pomen dneva, ter končno otroke obdaroval z knjižicami „cesarjevič Rudolf“. Zvečer smo se zbrali k skupni večerji in navdušeno napivali novo zaročenima. Mladi svet pa se je po starej navadi zasukal ter plesal do belega dne. Za osnovno dostanje slavnosti sta si največ prizadevala naš okrajni sodnik g. Jenčič in naš župan Mulej.

Iz Trnovega na Notranjskem 17. maja. [Izv. dop.] Trnovska in Jablanska županija sta o priliki prevesele poroke cesarjeviča Rudolfa s princesinjo Stefanijo telegrafično poročili svoje čestitanje. Na to je Njegova c. in kr. Visokost po svojem obersthofmajstru grofu Bombellesu navedenima županijama telegrafično blagovolila poslati zahvalo tudi v slovenskem jeziku, glasečo se tako-le:

„Načelnistvu občin Trnovo in Jablance, Krain! Njegova cesarska Visokost cesarjevič naslednik zahvaljuje se za lojalno voščilo poslano o priliki Njegove poroke in za izraz lojalnosti cesarskemu domu.

Najvišji dvorni mojster Njegove cesarske Visokosti:
Bombelles.“

Iz Mokronoga 17. maja. [Izv. dopis.] Naši tržanje niso zaostali v proslavljenji poroke cesarjeviča Rudolfa. Uže nekaj dni prej je županstvo naznanilo prebivalcem red, po katerem želi praznovati slavnost. Na predvečer je bil ves trg razsvetljen in zastave so vihrale raz poslopj. Žalibog da kresovi niso mogli goreti zaradi slabega vremena; a umeteljni ogenj in bakljada sta se odložila na drugi dan. Vtorek je bila ob treh zjutraj po strelu s žalostne gore budnica po trgu, ob 8. uri pa slovesna sv. maša. Po maši je predsednik krajnega šolskega sveta g. Lud. Golia mladini v šoli lepo razložil pomen slavnostnega dne. Nazadnje se je pela cesarska himna. Opoludne je bil slavnostni obed pri „Kroni“, popoldne pa izlet šolske mladine na žalostno goro, kjer so bili otroci dobro pogoščeni. Na večer je „Venček“ pri „Belem konjiči“ še enkrat združil tržane. Vso slavnost oba dni je močno povzdigovalo streljanje in godba, ki nas je povsodi spremljala.

Iz Središča 19. maja. [Izviren dopis.] Ravno smo bili tako srečni, da smo na slovensko berzovjavno čestitko, ki smo jo dne 10. maja poslali Njih. ces. visokostima Rudolfu in Stefaniji; po g. grofu Bombellesu prejeli slovenski odgovor, ki se glasi: Slavnemu občin-

skemu odboru in č. duhovstvu v Središču. Njegova cesarska visokost cesarjevič naslednik zahvaljuje se za lojalno voščilo poslano mu o priliki Njegove poroke in za izraz lojalnosti izrečene Njemu.

Najvišji hofmajster Njegove cesarske visokosti
grof Bombelles.

Zaradi tega vlada tukaj pri nas velika radost in navdušenost. Naj bi si vsi naši Nemci, pravi in domišljavi, pa tisti polovičarski Slovenci, ki še sploh tako radi nemškutarijo, to dobro za ušesa zapisali, da celó prevzvišeni cesarjevič naš jezik spoštuje ter se ga posluževati blagovoli. Koliko bolj je to naša dolžnost!

Od Velike Nedelje 15. maja. [Izv. dop.] Ker se od vseh strani poroča, kako se je slavil dan 10. maja, naj bode tudi nam dovoljeno, ob kratkem popisati slovesnost, ki smo jo obhajali ta dan.

Uže v soboto zvečer t. j. 7. t. m. je na g. Dolinarjevem vrtu na visokej smreki zavihrala velika trobojnica, oznanjajoča veleimenitni dan cesarjevičeve poroke. Po sklepu tukajšnjega kr. š. sveta se je šolske mladine za ta dan priredila primerna veselica. Rano zbrala se je naša učeča se mladina, katerej se je pridružila tudi ona iz Jesenice, v okinčanej šolskej sobi. Streljanje možnarjev in zvonjenje ob osme uri dalo je znamenje k cerkveni svečanosti. Po maši se je mladina obeh šol vrnila v šolsko sobo. V jako mičnem ogovoru jej je okrajni š. nadzornik g. F. Dolinar razložil pomen dneva. Navdušeni „slava“ klici so po dokončanem govoru odmevali v šolskem poslopji. Potem se je začelo pravo veselje za mladino, dasi je bilo vreme neugodno. Tukajšnji posestnik g. G. Melhar je dragovoljno prepustil v to svrhu veliko svoje dvorišče in druge pokrite gospodarstvene prostore, v katerih so se zbrali radostni otroci, radovedni kaj jih čaka. Nad 160 otrok je dobilo dobrih jedij v izobilji in pijače kolikor treba. Vrh tega so člani kr. š. sveta, na čelu jim je g. dr. Namorš, v denarji dajali darila onim, ki so se pri raznih igrah, trajajočih do 4 ure popoldne, naj bolj odlikovali s svojo prednostjo. Da bi si otroci vse svoje žive dni ohranili veseli dan v trdnem in hvaležnem spominu, razdelilo se je pred razhodom mej nje 100 knjižic „Cesarjevič Rudolf.“ To je bilo veselje! Lahko je žal vsem, ki niso bili pričujoči. Mej temi je bil tudi kateri, o komur smo se čudili in obžalovali da nas nij počastil. Veselica je bila tako lepa da smemo v resnici biti ponosni nanjo. Zahvaliti

diniti z Dorošenkom v pogledu jedinstva obeh strani Dnjepra. Ali Samojlovič se je bal, da ne bi zgubil atamanstva, katero bi imel dobiti Dorošenko ter se je potrudil pridobiti Moskvo proti Dorošenku in svetoval, da se mu ne veruje. Mesto da se pomire z Dorošenkom, poslali so proti njemu kazačko in Moskovsko vojsko pod vodstvom Romodanovskega. Le ta vojska pa nij nič važnega storila, ali Hanenko a ž njim tudi nekoliko polkovnikov poprosi milosti pri caru. Dne 17. marca l. 1674 se je pokazal Hanenko in nekoliko polkovnikov*) desnega brega Dnjepra na radi v Perejaslavlju. Hanenko je položil atamansko čast in bivši ž njim desnobrežni polkovniki so si izbrali za atamana Samojloviča.

(Dalje prihodnjič.)

*) Kanevski, korsunski, belocerkovski, umanski, targovicki, braclavski in pavolocki.

nam se je zanjo blagej gospodi, ki se nij ustrašila žrtve, v prvi vrsti visorodnej rodbini Mokriškej, katerej bodi pridružen gospod predsednik kr. š. sveta, dr. Namorš z obitelji, pa gospoda Fr. Dolinar in Matija Tassotti, člana kr. š. sveta. S posebnim priznanjem je še omeniti darežljivosti gospé Hribarjeve (znane dobrotnice), Globočnikove in Dolinarjeve. Gialjivo pak je bilo videti, kako so gospa dr. Namorš s svojo blago hčerjo gospodično Franjo in soprogo tukajšnjega učitelja zbranemu kardelu otrok stregli s požrtovalno ljubeznjivostjo. Hvaležnost nedolžne dece naj jim nagradi domodno trudoljubje.

Iz Ilirske Bistrice 26. maja. [Izv. dopis.] Dopisnik iz Ilirske Bistrice piše 11. maja t. l. v „Slovenskem Narodu“: „Kakor se za gotovo vé, je davkar S. mislil agitirati za nemškutarske kandidate, pa mu je spodletelo.“

Na to moram jaz odgovoriti, da je nesramna tendenciozna laž, da sem jaz mislil agitirati; to se tem laglje ugane, ker dopisnik kot človek mojih mislij ne more vedeti, jaz pa nijsem ne z najmanjšim činom pokazal, da bi za ene ali druge kandidate agitiral, tedaj nobenega povoda dal, da na kako agitacijo mislim. Prosim tedaj sl. uredništvo, da se dotični dopis v tem smislu popravi. Smolej.

Domače stvari.

— (Huda ura.) Poslednjo soboto zvečer je nad Ljubljano treskalo kakor ob najhujšej vročini. Treščilo je na več krajih, mej drugimi tudi v frančiškansko cerkev, pa se k sreči nikjer nij vnelo. Na barji pa je baje strela zažgala neko hišo na samem, ki je pogorela. V nedeljo proti poludne, so se spet zbirali črni oblaki, pa nij bilo nič hudega.

— (Iz Trsta) smo v nedeljo dobili nenadoma naznanilo, da je svečanost o blagoslavljanji zastave „Delavskega podpornega društva“, katere velikanski program smo na m. jno prošnjo proglasili uže minoli četrtek, iz jako važnih a bliže nerazjasnenih uzrokov — preložena na 14. dan avgusta, nedeljo pred Velikim Šmárinom! Takrat bode slavnost baje še bolj veličastna in žnjo neki združen tudi izlet v Istro na Lloydovem parniku.

— (Umrla) je 28. t. m. gospa Kovačeva, žena gosp. Janeza Kovača, družnika tukajšnje tiskarske firme Klein & Kovač, s prva „Narodne tiskarne“ vodje.

— (Iz Celja) se nam poroča: Dne 27. t. m. umrl je g. J. Levar, učitelj tukajšnje mestne šole po dolgotrajnej bolezni, ki si jo je nakopal pri okupaciji Bosne kot vojak. Pokojni bil je 31 let star, rojen v Gornjem gradu in zvest sin matere Slovenije. Naj v miru počiva!

— (Iz Gorice) nam piše potujoč Ljubljčan predvčeranjem: Veselico, katero je sinoči goriška čitalnica na čast Nj. ces. visokosti cesarjeviča Rudolfa in cesaričinje Stefanije priredila na vrtu „Katterini“ z vojaško godbo, srečkanjem in plesom na prostem, udeležilo se je nad 600 gostov, mej temi najvišji dostojanstveniki civilnih (državnih, deželnih in občinskih) in vojaških oblastnij. Vsi so bili po streženi v najlepšem redu in v obče jako zadovoljni. Neusmiljen dež je veselico za nekoliko — prikrajšal. Tudi Ljubljčanom, ki so bili slučajno tukaj, je ta veselica imponirala kot redka a vesela prikazen na Slovenskem.

Razne vesti.

* (Vínec versův.) t. j. venec pesnij, se imenuje lična češka knjižica, ki jo je za

je začel zdaj trumoma bežati; večji del beguncev se je vzdignil na iztok, v boljše stepe južnih predelov moskovskega gosudarstva (v današnje: voronežko, kursko in ekaterinoslavsko gubernijo). Desna stran Dnjepra je bolj in bolj obezljudila. Dorošenko in Hanenko sta vladala nad bednimi ostanki vsaki dan umanjajočega se naroda ter borila se s ptujimi silami za zapuščeno domovino. Z novič se je obrnil Dorošenko v Moskvo, zopet je uveraval gosudarja o svojej vernosti in udanosti, prosil ga, da ga prime v podložnost, ali vendar le samo pod onimi pogodbami, katere je uže poprej stavil: da bi bila Ukrajina jedina in slobodna. „Jaz nemam otrok — je govoril on: — jaz je ne govorim za se, nego tukaj gre stvar za vse naše ljudi.“ Moskovska vlada je laskala Dorošenku z obečanj. Potem, ko so se Poljaki, sami odstopivši Turkom Ukrajino, odrekli gospodstva nad to zemljo, dalo se je laglje zje-

spomin na venčanje cesarjeviča Rudolfa napisal zrelejši mladini Anton Kosina, učitelj mestne šole v Mladji Boleslavi. Cena knjižice (128 str. mal. 8°), katere sta dodani podobici visocih zaročencev, je 80 kr.

* (Tatinska zidarja.) V hiši barona Živkovića v Zagrebu sta dne 16. t. m. delala dva zidarja. Popoldne pak opazi bišni opravilec, da je podstrešje sã silo bilo odprto in da je izginilo nekoliko ondi razobešenih plečet. Takoj jame posumnjati omenjena zidarja in ko so preiskovali njiju stanovanje, našli so poleg ukradenih plečet tudi še razne posode, ki sta si jo bila drugod prisvojila istim nepoštenim načinom. Oba sta zdaj v zaporu.

Umrli so v Ljubljani:

20. maja: Jera Potokar, hišnega posestnika hči, 3¹/₂ mes. Ilovica, za božjastjo. — Eleonora Jaklič, dekle hči, 5 let, sv. Florijana ulice št. 32. — Stefanija Eisert, bukoveza hči, 11 dni, v Selenburgovih ulicah št. 6, za božjastjo.

21. maja: Ferdinand Unglert, bivši komi, 23 let, na Karlovske cesti št. 9, za jetiko.

24. maja: Marija Pasar, delavčeva žena, 61 let, na sv. Petra cesti št. 53, za srčno hibo. — Johana Roina, kuharica, 32 let, v Ribjih ulicah št. 7, za pljučno tuberkulozo. — Ivan Cvetko, žandarmerijskega vodja sin, 2 leti, v Gradiščah št. 1.

25. maja: Jožef Germek, čevljarjev sin, 2¹/₂ let v Gradiščah št. 13, za tuberkulozo. — Marija Mlinar, delavka v tovarni za tobak, 35 let, za jetiko.

26. maja: Marija Rihar, hišnega posestnika hči, 15 mesecev, v Hradeckega vasi, št. 32. — Jožef Milčinski, davkar v p., 71 let, na Emonske cesti št. 4. V deželnej bolnici.

21. maja: Jožef Čarman, delavec, 43 let, za jetiko. — Janez Kuhar, delavec, 68 let, za katarom. — Franc Orazem, užitinski vodja, 50 let, za mrtvu-dom. — Ana Klobučar, gostačeva žena, 47 let, za vodenico.

22. maja: Ana Hartman, gostija, 53 let za starostjo. — Matija Krašovic, delavec, 77 l. za starostjo. V vojaške bolnici.

23. maja: Jožef Jelner, pešec, 20 let, za vnetjem pljuč.

25. maja: Martin Rolich, pešec, 22 l. za jetiko.

Tujci.

29. maja:

Pri Slonu: Kuhn iz Linca. — Eichler z Dunaja. — Natzler iz Ogerskega. — Dušica iz Trsta. — Vodnec iz Kanije. — Dr. Vonk iz Vipave. — Ficht z Dunaja.

Pri Matiči: Daub iz Mainca. — Engelhart iz Sonenberga. — Burke iz Frankfurta. — Cehollet iz Pariza. — Diosy iz Londona.

Zahvala.

Podpisani si šteje v dolžnost, zahvaliti se vsem onim blagim dobrotnikom in prijateljem šole, kateri so se svojimi darovi pripomogli, da je tukajšnja šola dne 10. maja, kot spomin na ta slavni dan prejela krasni podobi cesarjeviča Rudolfa in princesinje Stefanije, šolska mladež pa 100 knjižic: „Cesarjevič Rudolf, nastolnik avstrijski“, in mnogo druge šolske oprave. Izrekam tu javno, v svojem in v imenu obdarovane mladine, najtoplejšo zahvalo ter ključem: Bog plati!

V Kropi, dne 18. maja 1881.

Marko Kovšca,
učitelj.

Dunajska borza 30. maja.

(Izvirno telegrafično poročilo.)

Enotni drž. dolg v bankovcih	76	gld.	90	kr.
Enotni drž. dolg v srebru	77	"	35	"
Zlata renta	95	"	10	"
1860 drž. posojilo	132	"	80	"
Akcije narodne banke	835	"	—	"
Kreditne akcije	356	"	—	"
London	117	"	10	"
Srebro	—	"	—	"
Napol.	9	"	32	"
C. kr. cekini	5	"	50	"
Državne marke	57	"	25	"

Št. 371.

(310—1)

Razglas.

„Matica Slovenska“ v Ljubljani razpisuje službo tajnika z letno plačo 600 gld. za 3 leta proti pogodbi. — Prosilci imajo skazati se z literarno izobraženostjo, s popolnim znanjem slovenskega jezika v besedi in pismu in tudi s potrebno izurjenostjo v knjigovodstvu. — Prednost imajo prosilci, ki poznajo tudi kake druge jezike slovanske in vzlasti cirilico. Prošnje sprejema predsedstvo „Matice Slovenske“ do konca junija t. l.

Natančnejši pogoji se zvedo vsak dan v Matičnej pisarni od 10. do 12. ure dopoldne.

V Ljubljani dne 28. maja 1881.

Za odbor „Matice Slovenske“:

Dr. Janez Bleiweis,
predsednik.

Izdatelj in urednik Makso Armic.

Zahvala.

Ker nama do sedaj še nij bilo mogoče, vsem častitim prijateljem in znancem osobno zahvaliti se za njih ljubeznjiva čestitanja o priliki najine poroke, izvoliva si ta pot, da jim izrekava najtoplejšo zahvalo.

Novomesto, 28. maja 1881.

(311—1) Rozika in Zmagoslav Rohrmann.

Javno priznanje in zahvalo

slavnej banki „Slavija“ izrekati se čuti dolžnega podpisani, kateremu je imenovan zavod po g. Zmagoslavu Rohrmannu, mjarju in okrajnem zastopniku v Novem mestu, naglo in pošteno izplačal odškodnino za po požaru oškodovano mu hišo, ter se usoja ob enem slavno banko „Slavija“ najtoplejše priporočati vsem posestnikom, da zavarujejo svoje imetje pri tej zavarovalnici.

Novomesto, 28. maja 1881.

Franjo Štemberger,
posestnik in usnjar.

(312—1)

Išče se stanovanje,

dve lepo meblirani sobi. — Ponudbe naj se oddadô v „Narodne tiskarni“.

• Zdravljenje po zimi. •

WILHELMOV

antiartritiški antirevmatiški

kri čistilni čaj

od

Franc Wilhelm-a,

lekar v Neuenkirchenu (Dolenje-Avstr.), je najboljšim vspehom rabil se zoper protin, trganje po udih, zastarele hude bolezni, zmirom gnoječe se rane, spol-ske in bolezni na polti, izrastke na životu in obrazu, kite, sifilistiška ulesa, napihnenje jeter in vranice, zlato žilo, zlaténico, bolečine v živcih, kitah in udih, stiskanje v želodeci, če ne gredo vetrovi od človeka, zoper zapretnje, če človek ne gre lahko na vodo, zoper polucije, moško slabost, ženski tok, bramorje, bezgavke in zoper druge bolezni, kar potrjuje tisoč priznavalnih pisem. Spričevala na zahtevanje zastonj.

Zavitki v 8 snopičih po 1 gld.; za kolek in pošiljanje 10 kr.

Popačenih izdelkov naj se nikar ne kupuje in gleda na znane v več državah zabranjene varstvene marke.

Zaloge imajo:

V Ljubljani: Peter Lassnik.

V Brodu Evgen Schrepel, lekar. V Gradei J. Purgleitner, bratje Ober-aumeyer, Wend. Trnkoczy, lekar. V Kranju Karel Šavnik, lekar. V Mariboru Alojzij Quanderst, lekar. V Metliki Fr. Wacha, lekar. V Novem mestu Dom. Rizzoli, lekar. V Postojni Anton Leban, lekar. V Zagrebu Sig. Mitlbach, lekar. (18—15)

• Zdravljenje spomladi. •

Najboljši

papir za cigarete

je

LE HOUBLON

francoski izdelek.

(153—5)

!!Svari se!!

pred ponarejevanjem.

Ta papir je pravi samo tedaj, ako ima vsak list znamenje LE HOUBLON in vsak karton spodaj stoječe varstveno znamenje in signaturo.

CAWLEY et HENRY, jedini fabrikantje PARIS.

Prodajalnica

jako prostorna in svitla (6 velicih oken) za prodajo raznega (mešanega) blaga najboljše opravljena, blizu župnijske cerkve v velikej vasi na Notranjskem

daje se v najem

s potrebnimi drugimi prostori vred. Eventualno mogel bi najemnik prevzeti v oskrbovanje tudi 3 hiše z gostilno in nekoliko zemljiščem, obsejajočim njive, travnike in vinograd.

Izvestija daje iz prijaznosti opravništvo „Slovenskega Naroda.“ (289—3)

Št. 7611.

(295—2)

Razglas.

Za prosto kopanje je letos kot do sedaj Gradašica nad Kolezijevim málinom v Trnovem, na tako imenovane Talavanskej senožeti odločena.

To se naznani s pristavkom, da se pri prostem kopanju naravnostvenost ne sme žaliti in da je na drugih, znotraj ali blizu mesta in predkrajih ležečih krajih kopanje prepovedano.

Mestni magistrat v Ljubljani,

dné 20. maja 1881.

Župan: Laschan.

Št. 6399.

(296—3)

Razglas.

Mestna kopelj Kolezija je odprta in je občinstvu proti plači določene tarife na razpolaganje.

Mestni magistrat v Ljubljani,

dné 23. maja 1881.

Župan: Laschan.

Naznanilo.

Od 22. maja t. l. sta se izgubila iz paše dva konja srednje velikosti in sicer jeden „Simel“, drugi „Fuks“ iz vasi Koritnice, županija Knežak; kdor konja najde, dobi primerno nagrado od lastnika

(303—2)

Andreja Korena.

Umetne

(640—44)

zobe in zobovja

postavlja po najnovejšem ameriškem sistemu v zlatu, vulkanitu ali celulozoidu brez bolečin. Plombira z zlatom itd.

Zobne operacije izvršuje popolnem brez bolečin s prijetnim mamilom

zobni zdravnik A. Paichel,

poleg Hradeckega mostu, v I. nadstropji.

Velika loterija

NARODNE RAZSTAVE

v MILANU.

Potrjena od kraljeve italijanske vlade.

Dobitki znesô

frankov 700.000,

od katerih glavni dobitki v znesku

fr. 400.000 v zlatu

so:

fr. 100.000 v zlatu

80.000 " "

60.000 " "

40.000 " "

20.000 " "

in 495 dobitkov, v razstavi nakupljenih umetnih rečij skupne vrednosti

frankov 400.000

in več družih dobitkov, v razstavi nakupljenih rečij.

Jeden loz velja 1 marko = 50 kr. av. vr.

Loze prodaja na drobno in debelo samo gospod E. E. Oblieght v Milanu.

Pošilja jih na tuje, če se znesek pošlje ali pa na pošti plača. Za frankovanje naj se priloži 10 kr. a. v. v poštih znamkah za vsa 5 lozov. Ako naj bo priposlanje priporočeno, potem se ima za frankovanje poslati 30 kr. (294—2)

Lastnina in tisk „Narodne tiskarne“.